

Actieplan tegen zwerfvuil en sluikestort

Coachingtraject Mooimakers 2023-2026

Inleiding

Zwerfvuil en sluikstorten zijn al jaren een frustratie bij de inwoners en het bestuur van Bree. Tot op heden is hier nog altijd geen constructieve, efficiënte oplossing voor. Wanneer de oproep van Mooimakers inzake het coachingtraject in 2022 rondging, vonden wij, als stadsbestuur van Bree, dat dit het juiste moment was om hierop in te tekenen.

Mooimakers bestaat sinds 2016 en is een initiatief van OVAM (openbare Vlaamse afvalstoffenmaatschappij), FostPlus en de VVSG (Vereniging van Vlaamse steden en gemeenten). De hoofdpdracht van Mooimakers bestaat uit het ondersteunen van lokale besturen, scholen, verenigingen en bedrijven in het bekomen van een zwerfvuilvrije omgeving.

Het coachingtraject is 1 van de middelen van Mooimakers om gemeenten/steden te helpen een doeltreffend zwerfvuilbeleid uit te rollen. Wanneer gemeenten/steden aanvaard worden voor het coachingtraject krijgen zij een coach toegewezen. Deze coach heeft de nodige kennis om lokale besturen te helpen bij de obstakels waar ze tegenaan lopen. Behalve de expertise van de coach brengt Mooimakers in functie van het coachingtraject ook een bepaald budget mee, voor de stad Bree is dit € 30.000. Dit budget kan gebruikt worden voor de meerkosten die rechtstreeks het gevolg zijn van het coachingtraject. Uitgaven die volledig vergoed worden zijn bijvoorbeeld: communicatiemateriaal, proefopstellingen, vergaderingen, persvoorstellingen, evenementen, Personeelskosten ten gevolge van projectcoördinatie en projectbegeleiding worden voor 60 % vergoed met een maximumbedrag dat 75 % van de totale subsidie bedraagt (€ 22.500).

Om de zwerfvuilproblematiek aan te pakken werkt Mooimakers rond 6 pijlers voor een doeltreffend beleid. Deze pijlers zijn: preventie, infrastructuur, omgeving, communicatie, participatie en handhaving. Voor het uitwerken van een goed zwerfvuilbeleid dienen alle pijlers naar voren te komen. Hiervoor zullen we verschillende acties uitwerken.

De kandidatuurstelling voor het coachingtraject werd door het college van burgemeester en schepenen goedgekeurd op 20 februari 2023. Dienst milieu & klimaat werkte in het voorjaar van 2023 een ontwerpactieplan uit en samenwerking met de technische dienst. Hierop volgde op 7 maart 2023 een motivatiegesprek in Mechelen. Een maand later, op 3 april 2023 kreeg de stad Bree het deugdelijke nieuws dat haar kandidatuur aanvaard werd.

Acties

Samenstellen kerngroep

Het uitwerken van een efficiënt zwerfvuilbeleid begint bij het samenstellen van een kerngroep. Deze groep heeft de juiste kennis van zaken en zal regelmatig samenkomen om de zwerfvuil- en sluikestortproblematiek te bespreken. In Bree bestaat deze kerngroep uit:

- Ivo de Raeymaeker (coach Mooimakers)
- Mario Knippenberg (schepen milieu)
- Jo Vandersteegen (schepen milieu)
- Bart Mundus (deskundige omgeving en noodplanning)
- Roeland Deckers (teamleider technische dienst)
- Tijn Rutten (deskundige milieu)

Quickscan

De quickscan heeft als doel een stand van zaken op te maken over waar de stad staat met zijn zwerfvuil- en sluikestortbeleid. Door het betrokken personeel rond de tafel te brengen zouden de knelpunten naar boven moeten komen. Deze knelpunten kunnen doorheen het coachingstraject aangepakt worden.

In Bree heeft de quickscan reeds plaatsgevonden op 10 mei 2023, volgende personen namen deel:

- Ivo de Raeymaeker (coach Mooimakers)
- Walter Peters (teamleider technische dienst)
- Bart Mundus (deskundige omgeving en noodplanning)
- Georgy Engelen (technische assistent openbare reiniging)
- Stijn Remans (technisch assistent groendienst)
- Roeland Deckers (teamleider technische dienst)
- Tijn Rutten (deskundige milieu)

Uit deze quickscan bleek dat Bree een duidelijke visie nodig heeft voor de aanpak van zwerfvuil en sluikestorten. Op de meetbare projecten werd zwak gescoord, Bree heeft cijfers nodig om de aanpak van zwerfvuil en sluikestort te beargumenteren naar het beleid toe. Verder is er in Bree geen structureel handhavingsbeleid rond zwerfvuil en sluikestort, dit zal doorheen coachingstraject opgebouwd moeten worden.

Actieplan

Verplichte actiepunten

1. Opstarten interne coördinatie van zwerfvuil en sluikestorten
2. Monitoring en tussentijdse evaluatie
3. Vuilnisbakkenplan en/of optimalisatie van het vuilnisbakkenplan
4. Aanpak van probleemlocaties van zwerfvuil en sluikestorten
5. Opmaak en/of optimalisatie van de veegplannen
6. Optimaliseren van de handhavinginstrumenten rond zwerfvuil en sluikestorten

1. Opstarten van interne coördinatie van zwerfvuil en sluikestorten

2 personen werden gekozen als trekkers van het coachingtraject, zij zorgen ervoor dat:

- zij op de hoogte zijn van alle acties en evoluties binnen het traject alsook door wie ze opgevolgd worden;
- de kerngroep geregeld samenzit om het huidige zwerfvuil- en sluikestortbeleid te overlopen, aan te passen en te evalueren;
- het actieplan opgevolgd wordt en bijgestuurd waar nodig;
- de quickscan uitgevoerd wordt.

Trekken van het coachingtraject		
Naam	Tijl Rutten	Roeland Deckers
Functie	Deskundige milieu	Teamleider technische dienst

Het opstarten van een interne coördinatie van zwerfvuil en sluikestorten zal verlopen volgens onderstaand stappenplan:

Actiepunt 1			
Opstarten interne coördinatie van zwerfvuil en sluikestort			
Omschrijving	Timing	Verantwoordelijke	Betrokken personeel
Opstellen ontwerpactieplan	Februari 2023	Tijl Rutten	
Motivatiesgesprek	7/03/2023	Tijl Rutten	Tijl Rutten Roeland Deckers
Samenstellen kerngroep	April 2023	Tijl Rutten	
Quickscan	10/05/2023	Tijl Rutten	Kerngroep Georgy Engelen Stijn Remans Walter Peters
Opstellen actieplan	Zomer 2023	Tijl Rutten	Kerngroep
Goedkeuring actieplan door CBS	September 2023	Tijl Rutten	

Geschatte tijdsbesteding: 15 dagen

2. Monitoring en tussentijdse evaluatie

In de strijd tegen zwerfvuil en sluikestort zijn meetgegevens cruciaal. Cijfers geven weer waar zich problemen voordoen, ze geven ook een richting aan de maatregelen die noodzakelijk zijn om het probleem op te lossen. Op dit moment baseert Bree zich op de ervaring van zijn medewerkers om probleemlocaties te bepalen. Om een juist beleid uit te werken wordt dit beter gestaafd met het correcte cijfermateriaal.

Elke vorm van monitoring zal gebeuren via de Mijn Mooie Straat monitoringsmodule. Deze module helpt Bree om zwerfvuil gevoelige locaties te monitoren en te meten. Het is belangrijk dat de werknemers in het veld goed kunnen werken met deze module. Daarom stellen wij voor een infosessie te organiseren voor de betrokken personen:

- Georgy Engelen (technische assistent openbare reiniging)
- Stijn Remans (technisch assistent groendienst)
- Roeland Deckers (teamleider technische dienst)

Voor een snelle werking zal tevens gebruik gemaakt worden van jobstudenten (voor de inventarisatie) en tablets die ervoor zorgen dat de juiste gegevens direct ter plaatse ingegeven kunnen worden.

Op regelmatige basis zullen alle acties met de kerngroep geëvalueerd worden en bijgestuurd waar nodig.

Geschatte tijdsbesteding: 5 dagen

3. Vuilnisbakkenplan en/of optimalisatie van het vuilnisbakkenplan

Het vuilnisbakkenplan heeft als doel het vuilnisbakkenbeleid bloot te leggen en te optimaliseren indien nodig. In Bree willen komen tot een bepaalde norm die bepaald waar, welke vuilnisbak nodig is, en of de vuilnisbak überhaupt noodzakelijk is.

Het vuilnisbakkenplan zal verlopen volgens onderstaand stappenplan:

Actiepunt 3			
Vuilnisbakkenplan en/of optimalisatie van het vuilnisbakkenplan			
Omschrijving	Timing	Verantwoordelijke	Betrokken personen
Inventarisatie	Zomer 2023 tot zomer 2024	Roeland Deckers	Georgy Engelen Jobstudent
Nulmetingen	Zomer 2023 tot zomer 2024	Roeland Deckers	Georgy Engelen Jobstudent
Analyse nulmeting	Zomer 2024	Tijl Rutten	Kerngroep
Optimaliseren vuilnisbakkenplan	Najaar 2024	Tijl Rutten	Kerngroep
Meting na optimalisatie	Zomer 2024 tot zomer 2025	Roeland Deckers	Georgy Engelen Jobstudent
Analyse na optimalisatie	Zomer 2025	Tijl Rutten	Kerngroep

Geschatte tijdsbesteding (150 vuilnisbakken): 26 dagen

- Inventarisatie: 3 dagen
- Registratie: 15 dagen
- Verwerking, uitwerken en toepassen maatregelen en opvolging: 8 dagen

4. Aanpak van probleemlocaties van zwerfvuil en sluikstorten

De stad Bree zal een selectie moeten maken van haar probleemlocaties op vlak van zwerfvuil en sluikstort. Deze zijn gebaseerd op de ervaringen van het stadsbestuur. Wanneer de probleemlocaties bepaald zijn kan het stadsbestuur nulmetingen gaan uitvoeren. Vervolgens wordt in samenspraak met coach Ivo de Raeymaeker een integrale aanpak volgens de 6 pijlers van mooimakers uitgewerkt.

De aanpak van probleemlocaties zal verlopen volgens onderstaand stappenplan:

Actiepunt 4

Aanpak van probleemfracties van zwerfvuil en sluikstorten			
Omschrijving	Timing	Verantwoordelijke	Betrokken personeel
Selectie probleemlocaties	Zomer 2023 tot zomer 2024	Tijl Rutten	Stad Bree
Nulmetingen	Zomer 2024 tot voorjaar 2025	Roeland Deckers	Georgy Engelen Jobstudent
Analyse nulmetingen	Voorjaar 2025	Tijl Rutten	Kerngroep
Uitwerken plan van aanpak volgens 6 pijlers van Mooimakers	Voorjaar 2025	Tijl Rutten	Kerngroep
Meting na aanpassingen	Zomer 2025 tot zomer 2026	Roeland Deckers	Georgy Engelen Jobstudent
Analyse na aanpassingen	Najaar 2026	Tijl Rutten	Kerngroep

Geschatte tijdsbesteding: 10 dagen

5. Opmaak en/of optimalisatie van de veegplannen

De stad Bree heeft zelf veegmachines ter beschikking op de technische dienst. De straten worden op regelmatige basis geveegd en tot op heden komen hier weinig tot geen klachten over. Wij zullen het huidige veegplan bekijken en verbeteren waar mogelijk. Hiervoor moet de stad Bree eerst het huidige veegplan in kaart brengen.

De aanpak van het veegplan zal verlopen volgens onderstaand stappenplan:

Actiepunt 5			
Opmaak en/of optimalisatie van de veegplannen			
Omschrijving	Timing	Verantwoordelijke	Betrokken personeel
Veegplan op kaart brengen	Najaar 2024	Roeland Deckers	Technische dienst
Problemen en verbetering veegplan bespreken	Voorjaar 2025	Tijl Rutten	Kerngroep
Aanpassingen veegplan	Voorjaar 2025	Roeland Deckers	Technische dienst
Toepassen nieuw veegplan + problemen doorgeven (1 jaar)	Zomer 2025 tot zomer 2026	Roeland Deckers	Technische dienst
Analyse na aanpassingen en proefjaar	Najaar 2026	Tijl Rutten	Kerngroep

Geschatte tijdsbesteding: 6 dagen

6. Optimaliseren van de handhavinginstrumenten rond zwerfvuil en sluikstorten

Op dit moment wordt in Bree weinig tot niet ingezet op handhaving. De stad Bree beschikt op dit moment niet over de middelen om op een efficiënte manier een handhavingsbeleid uit te werken. Zowel op vlak van personeel en handhavingsinstrumenten zijn er verbeteringen mogelijk en noodzakelijk.

Het idee voor het aankopen van (verplaatsbare) camera's bestaat al langer. Tijdens dit coachingtraject wil het stadsbestuur van Bree dan ook graag deze camera's aankopen. Een herziening van het afvalreglement behoort hier ook tot de opties.

Het gehele handhavingsbeleid zal geoptimaliseerd worden gedurende het volledige coachingtraject.

Geschatte tijdsbesteding: 4 dagen

Vrije actiepunten

1. Uitwerken van een educatieve aanpak en samenwerking met scholen
2. Opstarten en verbeteren van een structurele werking voor zwerfvuilverwilligers
3. Uitwerken van een gedragsbeïnvloedende communicatie
4. Optimaliseren van een meldingssysteem voor zwerfvuil en sluikestort
5. Aanpak probleemfracties (peuken, hondenpoep, groenafval)
6. Deelname operatie proper

1. Uitwerken van een educatieve aanpak en samenwerking met scholen

De stad Bree wil samen met zijn scholen een educatief pakket ontwerpen dat verder gaat dan de jaarlijkse zwerfvuilacties. Leerlingen van jongs af aan sensibiliseren lijkt ons de beste methode om de zwerfvuilproblematiek in de toekomst te vermijden. Wij hebben op het grondgebied van Bree reeds scholen die nauw samenwerken met het stadsbestuur. Onze voornaamste partner hier is Don Bosco Gerdingen, een basisschool die reeds 7 MOS-vlaggen heeft behaald.

De uitwerking van de educatieve aanpak zal verlopen volgens onderstaand stappenplan:

Actiepunt 1			
Uitwerken van een educatieve aanpak en samenwerking met scholen			
Omschrijving	Timing	Verantwoordelijke	Betrokken personeel
Mogelijkheden bespreken met scholen	Voorjaar 2024	Tijl Rutten	Milieudienst Technische dienst
Uitwerken educatief pakket	Voorjaar 2024 - zomer 2024	Tijl Rutten	Milieudienst
Analyseren samenwerking	Zomer 2025	Tijl Rutten	Kerngroep

2. Opstarten en verbeteren van een structurele werking voor zwerfvuilverwilligers

De stad Bree wil zijn zwerfvuilverwilligers beter ondersteunen. Op dit moment hebben wij geen oog op de gebieden waar zwerfvuil geraapt wordt en wie nog actief is. Sinds 2021 kregen wij 44 nieuwe aanmeldingen voor Mooimakers. De actieve mooimakers worden geschat op minder dan 5.

Wij willen de zwerfvuilverwilligers beter informeren over de mogelijkheden die de stad Bree en Mooimakers aanbieden. Wij zouden hen graag ook aanzetten tot het gebruiken van de mijn mooie straat app zodat wij een beter idee krijgen van de opgeruimde gebieden. Dit kan uiteindelijk lijden tot een ontlasting van onze technische dienst.

De uitwerking van de werking voor zwerfvuilverwilligers zal verlopen volgens onderstaand stappenplan:

Actiepunt 2			
Opstarten en verbeteren van een structurele werking voor zwerfvuilverwilligers			
Omschrijving	Timing	Verantwoordelijke	Betrokken personeel
In kaart brengen van de actieve mooimakers en hun opruimgebieden	Voorjaar 2024	Tijl Rutten	Milieudienst
Gebruik Mijn Mooie Straat app promoten	Zomer 2024	Tijl Rutten	Dienst communicatie
Communicatiecampagne voor nieuwe vrijwilligers op poten zetten	Zomer 2024	Tijl Rutten	Dienst communicatie

Communicatiecampagne uitrollen	Voorjaar 2025	Tijl Rutten	Dienst communicatie
Opvolging zwerfvuilverwilligers	Permanent	Tijl Rutten	Miliedienst
Jaarlijks receptiemoment voor zwerfvuilverwilligers en scholen	Najaar 2024 Najaar 2025 Najaar 2026	Tijl Rutten	Miliedienst Dienst communicatie Technische dienst

Geschatte tijdsbesteding: 5 dagen

3. Uitwerken van een gedragsbeïnvloedende communicatie

Om de hoeveelheid zwerfvuil en het aantal sluikstorten op het grondgebied van Bree te doen dalen is het belangrijk dat we elke inwoner van Bree kunnen bereiken. Zo kunnen we ze het belang van de campagne meegeven. Bree stelt hier als doel een communicatie campagne op te stellen die een gedragsbeïnvloedend effect heeft op haar inwoners.

Dit kan in eerste instantie met aandachttrekkende banners of artikels in ons stadskrantje de 'Klets!'. We willen hierna de inwoners van Bree ook meegeven dat wij geldboetes kunnen geven voor de overtreders van het afvalreglement.

De uitwerking van een gedragsbeïnvloedende communicatie zal verlopen volgens onderstaand stappenplan:

Actiepunt 3			
Uitwerken van een gedragsbeïnvloedende communicatie			
Omschrijving	Timing	Verantwoordelijke	Betrokken personeel
Brainstormvergadering	Najaar 2023	Tijl Rutten	Kerngroep Dienst communicatie
Plan van aanpak opstellen (1 jaar)	Voorjaar 2024	Tijl Rutten	Kerngroep Dienst communicatie
Uitrollen gedragsbeïnvloedende communicatie	Zomer 2024	Tijl Rutten	Dienst communicatie
Analyse campagne	Zomer 2025	Tijl Rutten	Kerngroep Dienst communicatie

Geschatte tijdsbesteding: 5 dagen

4. Optimaliseren van een meldingssysteem voor zwerfvuil en sluikstort

Op dit moment komen de meldingen van zwerfvuil of sluikstort via alle mogelijke kanalen binnen op de stad Bree. Het doel van dit actiepunt is alle meldingen centraliseren onder 1 kanaal. Een kanaal dat duidelijk en hanteerbaar is voor elke inwoner van Bree.

Als elke melding van zwerfvuil of sluikstort via hetzelfde kanaal binnenkomt is het veel makkelijker om hier een overzicht van te maken en houden. Dit kan de stad Bree helpen bij het blootleggen van nieuwe probleemlocaties gebaseerd op cijfermateriaal.

De uitwerking van een gecentraliseerd meldingssysteem zal verlopen volgens onderstaand stappenplan:

Actiepunt 4			
Optimaliseren van een meldingssysteem voor zwerfvuil en sluikestort			
Omschrijving	Timing	Verantwoordelijke	Betrokken personeel
Bepalen via welk kanaal wij meldingen gaan behandelen	Voorjaar 2024	Tijl Rutten	Kerngroep
Communicatie naar collega's stad Bree	Zomer 2024	Tijl Rutten	
Uitrollen meldingssysteem	Zomer 2024	Tijl Rutten	
Communicatie naar inwoners	Zomer 2024	Tijl Rutten	Dienst communicatie
Analyse en bijsturing waar nodig	Voorjaar 2025	Tijl Rutten	Kerngroep

Geschatte tijdsbesteding: 3 dagen

5. Aanpak probleemfracties (peuken, hondenpoep, groenafval)

Als we kijken naar de inhoud van de klachten de bevolking en de frustraties van het stadsbestuur van Bree dan zijn er enkele fracties die steeds naar voren komen.

Hondenpoep blijft hier 1 van de meest terugkomende thema's. Jaarlijks geeft de stad Bree € 2500 uit aan hondenpoepzakjes, maar het probleem lijkt zich niet op te lossen.

Verder vindt onze technische dienst ook veel peuken op bepaalde plaatsen, deze zijn zeer slecht voor de omgeving. De schadelijke stoffen blijven achter in de filter en is zo gevaarlijke voor fauna en flora.

De laatste probleemfractie in Bree is groenafval, het komt regelmatig voor dat onze stadsdiensten groenafval terugvinden in de berm of een openbaar bos.

De uitwerking van de aanpak rond probleemfracties zal verlopen volgens onderstaand stappenplan:

Actiepunt 5			
Aanpak probleemfracties			
Omschrijving	Timing	Verantwoordelijke	Betrokken personeel
Specifieke communicatie bedenken rond probleemfracties	Voorjaar 2024	Tijl Rutten	Kerngroep Dienst communicatie
Analyseren van de bestaande infrastructuur	Voorjaar 2024	Roeland Deckers	Kerngroep Technische dienst
Verbeteringen infrastructuur	Najaar 2024	Roeland Deckers	Technische dienst
Uitrollen communicatiecampagne	Voorjaar 2025	Tijl Rutten	Dienst communicatie
Analyse nieuwe infrastructuur	Voorjaar 2026	Roeland Deckers	Kerngroep Technische dienst
Analyse communicatiecampagne	Voorjaar 2026	Tijl Rutten	Kerngroep Dienst communicatie

Geschatte tijdsbesteding: 5 dagen

6. Deelname operatie proper

De Breese scholen en verenigingen hebben jaarlijks de kans om zich in te schrijven voor operatie proper. Dit is voor hen een mooie kans om de leerlingen iets bij te leren over zwerfvuil, sluikstorten en afval in het algemeen. Het is voor hen ook een mooi bonus op financieel vlak.

Voor het schooljaar 2021-2022 schreef slechts 1 vereniging zich in voor operatie proper in Bree. Het afgelopen schooljaar werd dit opgekrikt tot 4 inschrijvingen. De stad Bree zou dit project graag nog meer promoten om het aantal inschrijven significant te verhogen.

De uitwerking van operatie proper zal verlopen volgens onderstaand stappenplan:

Actiepunt 6			
Deelname operatie proper			
Omschrijving	Timing	Verantwoordelijke	Betrokken personeel
Communicatiecampagne op poten zetten	Najaar 2023	Tijl Rutten	Milieudienst Dienst communicatie
Communicatie naar scholen en verenigingen met vraag tot inschrijving	Voorjaar 2024 Voorjaar 2025 Voorjaar 2026	Tijl Rutten	Milieudienst Dienst communicatie
Opvolging van de actieplannen	Permanent	Tijl Rutten	

Geschatte tijdsbesteding: 5 dagen

